

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху:
сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квіт-
ня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса :
Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практич-
них напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних
в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнто-
ваних досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права,
функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації
суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністра-
тивного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а
також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, кри-
міналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності
прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права
і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського,
земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисци-
плінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світо-
вих соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємни-
цтва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження
у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного
моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, пере-
кладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та прак-
тиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних тех-
нологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Московчук Дмитро Олександрович

ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ 179

Павлова Юлія Сергіївна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ В УМОВАХ
СУДОВОЇ РЕФОРМИ 182

Полуніна Ольга Олександрівна

ЦИФРОВІ ДОКАЗИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРОБЛЕМИ ДОПУСТИМОСТІ,
ДОСТОВІРНОСТІ ТА ОЦІНКИ 185

Полюк Юлія Іванівна

ПИСЬМОВА КОНЦЕНТРАЦІЯ МАТЕРІАЛУ СПРАВИ ТА CASE MANAGEMENT ЯК НАПРЯМКИ
АДАПТАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У ПЕРІОД
ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ 187

Притуляк Валерій Миколайович

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ
РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ 191

Цал-Цалко Юлія Юліївна

СУТНІСТЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ 193

Яницька Інна Анатоліївна

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО СУДОЧИНСТВА 197

Боярчук Віталій Вікторович

ЩОДО УЧАСТІ ДЕРЖАВИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ 199

Волков Максим Сергійович

МІЖНАРОДНІ АКТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ІНСТИТУТ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ У
СПРАВАХ ПРО ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ОКРЕМІ АСПЕКТИ 201

Кисельов Вадим Костянтинович

СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ОСОБЛИВОСТІ
ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 205

Пересипко Дмитро Володимирович

УЧАСНИКИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ТА УЧАСНИКИ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ
РОЗМЕЖУВАННЯ 209

Сатановська Олена Валентинівна

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОЗОВІВ ПРО ЗАХИСТ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ 213

Снітко Андрій Сергійович

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЮРИДИЧНОЮ АРГУМЕНТАЦІЄЮ ТА СУПЕРЕЧЛИВОЮ
ПРОЦЕСУАЛЬНОЮ ПОВЕДІНКОЮ 215

**СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ**

Харитонова Олена Іванівна

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» І ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ
ОСВІТНИХ ВІДНОСИН 219

Ульянова Галина Олексіївна

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗА ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО
АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» 222

Бааджи Наталія Пилипівна

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ 225

Галунова Лариса Ігорівна

ТЕХНОЛОГІЇ ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ
ОБОРОНОЗДАТНОСТІ 228

вати на порушення з боку вказаних суб'єктів. Такими способами реагування є, зокрема, відмова у затвердженні мирової угоди або залученні правонаступника сторони; визнання незаконними рішень, дій або бездіяльності державного або приватного виконавця; накладення судового штрафу на боржника, який не виконує покладеного на нього судом обов'язку надати звіт про виконання судового рішення або подає неналежний звіт тощо.

Таким чином, наведені напрями здійснення судового контролю за примусовим виконанням судових рішень чинять комплексний вплив на виконавче провадження, створюючи важливу умову для повної та своєчасної реалізації приписів судового рішення.

Список використаних джерел:

1. Фурса С. Я., Фурса Є. І. Судовий контроль за виконанням судових рішень та нагляд за діяльністю виконавців згідно рекомендацій європейської комісії з ефективності правосуддя: доцільність законодавчих новел та наукові концепції. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. 5. Ч. 1. С. 321-327.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Тарасенко Л. Л. Судовий контроль за виконанням судових рішень. *Академічні візії*. 2025. Вип. 50. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2489/2349>.
4. Сібільов Д. М. Судовий контроль за виконанням судових рішень в цивільних справах в контексті новелізації процесуального законодавства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 10. С. 113-116.

Ключові слова: виконавче провадження, примусове виконання рішень, судовий контроль, державний виконавець, приватний виконавець.

Key words: enforcement proceedings, enforcement of decisions, judicial control, state enforcement agent, private enforcement agent.

Цал-Цалко Юлія Юліївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

СУТНІСТЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Окреме провадження посідає важливе місце у структурі цивільного судочинства, оскільки спрямоване на вирішення низки значущих правових завдань, пов'язаних із підтвердженням юридичних фактів та охороною прав і законних інтересів осіб. Ідеологічне та ціннісно-правове підґрунтя цього виду проваджен-

ня є усталеним у сучасній правовій доктрині та відображає загальні тенденції розвитку цивільного процесуального права.

Складність внутрішньої структури окремого провадження зумовлює його належність до інститутів, притаманних розвиненим правовим системам, у межах яких забезпечується ефективне функціонування судового механізму захисту прав. Водночас формування сучасної моделі окремого провадження в європейських країнах відбулося порівняно пізно, що було обумовлено еволюційними процесами у сфері процесуального законодавства та поступовим ускладненням правових відносин. Аналіз наукових праць, матеріалів судової практики та чинного законодавства дозволяє виокремити ключові характеристики сучасного стану правового регулювання окремого провадження, а також окреслити основні проблемні аспекти його застосування. Особливої уваги потребує виявлення та оцінка потенційних правових ризиків, що можуть впливати на належний рівень захисту прав та інтересів, гарантованих законом. У цьому контексті дослідження інституту окремого провадження набуває особливої актуальності, що зумовлено високою динамікою реформування цивільного процесуального законодавства. Зазначені трансформаційні процеси супроводжуються суттєвими змінами у порядку здійснення судового розгляду справ окремого провадження, а також становленням і розвитком нових інститутів цивільного процесуального права.

Чинний Цивільний процесуальний кодекс України (ЦПК України) передбачає певні види проваджень, серед них виділяє відповідно і окреме [1]. Розділ IV ЦПК України регламентує положення щодо окремого провадження в цивільному судочинстві, а саме ч. 1 статті 293 ЦПК України надає законодавче закріплення окремого провадження, де передбачено, що це вид неповного цивільного судочинства, в порядку якого розглядаються цивільні справи про підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів, що мають значення для охорони прав, свобод та інтересів особи або створення умов здійснення нею особистих немайнових чи майнових прав або підтвердження наявності чи відсутності неоспорюваних прав. Окреме провадження є традиційним інститутом цивільного процесуального права, при цьому, розвиток окремого провадження як самостійного виду цивільного провадження протягом останнього часу йшло двома напрямками, зокрема, удосконалення процесуального порядку розгляду та вирішення існуючих категорій справ та виділення нових категорій, що відображають зміни в цивільному матеріальному праві. Зокрема справи щодо обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх (розділ 4, глава 2-1, ст. 300-1 – 300-5 ЦПК України). Дана категорія справ з'явилася у ЦПК України у зв'язку з прийняттям у 2020 році Закону України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» [2]; справи про видачу і продовження обмежувального припису (розділ 4, глава 13, ст. 350-1 – 350-8 ЦПК України). Дана категорія справ була введена у ЦПК України у зв'язку з прийняттям у 2017 році Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [3]; та справи про розкриття професійної

таємниці на ринках капіталу та організованих товарних ринках (розділ 4, глава 14, ст. 350-9 – 350-12 ЦПК України). Зазначена категорія справ є останньою новелою щодо справ окремого провадження, і з'явилася в ЦПК України у зв'язку з прийняттям у 2024 році Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення державного регулювання та нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках» [4].

Розуміння окремого провадження як виду цивільного судочинства супроводжується виокремленням його особливостей: по-перше, окреме провадження направлено на охорону цивільних прав та створення умов для запобігання порушення, невизнання або оспорення права чи здійснення умов для нормальної його реалізації; по-друге, цей вид провадження характеризується відсутністю спору про право (у випадку якщо під час розгляду справи у порядку окремого провадження виникає спір про право, який вирішується в порядку позовного провадження, суд залишає заяву без розгляду і роз'яснює заінтересованим особам, що вони мають право подати позов на загальних підставах) та відсутністю сторін з протилежними інтересами, справи окремого провадження суд розглядає за участю заявника і заінтересованих осіб (ч. 3 та 4 ст. 42 ЦПК України зазначає, що у справах окремого провадження учасниками справи є заявники, інші заінтересовані особи, а також у справах можуть брати участь органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб). Особливістю окремого провадження також є відсутність застосування принципу змагальності та меж судового розгляду, і неможливість укладання мирової угоди та передачі справи на розгляд до третейського суду. Судові витрати, пов'язані з провадженням певних справ окремого провадження, відносяться за рахунок держави. До особливостей справ даного виду провадження можна віднести і можливість суду за власною ініціативою витребувати необхідні докази з метою з'ясування обставин справи. Переважна більшість цих особливостей впливає зі змісту статті 294 ЦПК України. Також частиною 4 ст. 293 ЦПК України передбачено, що в деяких справах обов'язковим є колегіальний розгляд справ у складі одного судді та двох присяжних, це стосується розгляду справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи; справ щодо визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою; справ про усиновлення; про надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку; справ щодо примусової госпіталізації до протитуберкульозного закладу.

Слід також звернути увагу на думку авторів, які зазначали, що основною особливістю справ окремого провадження є те, що їх виникнення пов'язане з потребою підтвердження певного юридичного факту або його відсутності, що має значення для охорони прав та інтересів особи. Така потреба може виникнути за необхідності створення умов для здійснення особою особистих чи майнових прав або для підтвердження наявності чи відсутності неоспорюваного права.

Рішення лише підтверджує наявність або відсутність правоприпиняючих юридичних фактів. Справи про встановлення юридичних фактів також не створюють матеріальних благ для заявників, такі права є похідними від встановлених юридичних фактів, а тому отримання їх передбачається лише в майбутньому. Отже, справи окремого провадження в цій частині є фактично допоміжними для здійснення суб'єктивних матеріальних прав особи [5, с. 136].

Теоретичне осмислення інституційних особливостей окремого провадження є важливою складовою їх коректного тлумачення та ефективного сприяння праворозумінню. Саме тому вивченню правової природи справ окремого провадження завжди приділялось достатньо уваги, однак теоретичний аспект аналізу справ окремого провадження відбувається з урахуванням законодавчих визначень та закріплених положень. Дослідження окремого провадження має значну кількість adeptів в науковому середовищі. Водночас, динаміка змін щодо даного інституту поширюється, здебільшого, на практико-правову площину. Так, остання суттєва кодифікація процесуального законодавства впровадила зміни й до Цивільного процесуального кодексу. Однак даний факт не припинив наукових дискусій та закликів практикуючих юристів щодо необхідності подальших змін.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15>
2. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор : Закон України від 14.07.2020 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/768-20>
3. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12. 2017 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
4. Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» та деяких інших актів України щодо вдосконалення державного регулювання та нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках : Закон України від 22.02.2024 року. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3585-20>
5. Коструба А. В. Окреме провадження як форма встановлення правоприпиняючих юридичних фактів у цивільних правовідносинах. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2013. № 1. С. 136.

Ключові слова: цивільне судочинство, окреме провадження, охорона цивільних прав, свобода та інтереси особи, юридичні факти.

Key words: civil proceedings, separate proceedings, protection of civil rights, freedoms and interests of the individual, legal facts.